

(1) בראשית פרק לב

- (ב) וַיַּעֲקֹב הֵלֵךְ לְדָרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מְלֹאכֵי אֱלֹהִים:
(ג) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב פֶּאֶשֶׁר רָאִם מַחְנֶה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵי:
(ד) וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מְלֹאכֵים לִפְנֵי אֵל עֲשׂוֹ אֲחִיו אַרְצָה שְׂעִיר שָׂדֵה אָדוֹם:

(2) רשב"ם על בראשית פרק לב פסוק ב

ויפגעו בו - לשומרו כדכתיב והנה אנכי עמך:

(3) אבן עזרא על בראשית פרק לב פסוק ב

ויפגעו בו מלאכי אלהים - לעזרו בדרך והוא לבדו ראה מחנה המלאכים סביב מחנהו, על כן קרא שם המקום מחנים, על שם שנים אחד שלו ואחד של מלאכים:

(4) רש"י על בראשית פרק לב

- (ב) ויפגעו בו מלאכי אלהים - מלאכים של ארץ ישראל באו לקראתו ללותו לארץ:
(ג) מחנים - שתי מחנות של חוצה לארץ שבאו עמו עד כאן ושל ארץ ישראל שבאו לקראתו (ב"ר ותנחומא):
(ד) וישלח יעקב מלאכים - מלאכים ממש (ב"ר):

(5) רמב"ן על בראשית פרק לב פסוק ב

ויפגעו בו מלאכי אלהים לשון רש"י . . . ואני תמה בזה, שהרי עדיין לא הגיע יעקב לארץ ורחוק היה משם ושלח מלאכים אל עשו מרחוק, ושם (להלן לב כג) נאמר ויעבור את מעבר יבק, שהוא "יבק הנחל גבול בני עמון" (דברים ג טז), שהוא דרומית מזרחית לארץ ישראל, ועדיין יש לו לעבור גבול בני עמון ומואב ואחרי כך ארץ אדום ותחלת ביאתו בארץ בשכם היה שנאמר (להלן לג יח) ויבא יעקב שלם עיר שכם אשר בארץ כנען אבל היתה המראה הזאת ליעקב כאשר בא בגבול אויביו להודיעו כי רבים אשר אתו מאשר אתם ונקרא שם המקום מחנים, כי כן הדרך בשמות או מחנים, מחנהו ומחנה העליונים, לומר כי מחנהו בארץ כמחנה המלאכים, כלם מחנות אלהים, מברכים לו ומוזים בייחודו יתברך שמו לעולמים:

(6) בראשית פרק כח

(יב) וַיִּחַלם וַהֲנֵה סֵלָם מִצֵּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מִגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וַהֲנֵה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וַיִּרְדּוּ בוֹ:

(7) רש"י על בראשית פרק כח פסוק יב

עולים וירדים - עולים תחלה ואח"כ יורדים. מלאכים שליווהו בארץ אין יוצאים חוצה לארץ ועלו לרקיע וירדו מלאכי חוצה לארץ ללוותו:

(8) ספר גור אריה על בראשית פרק לב פסוק ב

מלאכי אלהים מלאכים של ארץ ישראל וכו'. מפורש כך בבראשית רבה (עד, יז) ובתנחומא (וישלח, ג). והקשה הרמב"ן . . . ולפי דעתי אין זה שום קושיא, דכיון דהיה הולך ובא לארץ ישראל - באו המלאכים של ארץ ישראל לקראתו לשמור אותו, דכיון דצורך ארץ ישראל הוא, והוא הולך לארץ ישראל, הדין נותן שיהיו לו שומרים מלאכי ארץ ישראל, לכל הפחות השמירה דבר שהוא תולה בהליכה, שלא יהיה לו מונע לבא לארץ ישראל, וזה מוטל על מלאכי ארץ ישראל . . .

(9) והשתא יתורץ נמי מה שקרא שם המקום "מחנים" (פסוק ב) על שם שתי מחנות, והרי בבוא מחנה אחת של ארץ - הסתלקה של חוצה לארץ, ועוד דלעיל אמרנו (כח, יג) שאין מלכות נוגעת בחבירתה (יומא לח ע"ב), ומשום כך היו עולים המלאכים תחלה שליווהו עד כאן, וירדו מלאכים אחרים, וכאן היו שניהם ביחד, אלא דכאן שלא היה בארץ, אלא הולך לארץ, הוצרכו לו שניהם. ואין זה כל כך ראייה, כי למעלה היה הקב"ה נצב עליו לשמרו (רש"י לעיל כח, יג) - שם עלו תחלה, שהרי לא יהיה בלא שמירה, אבל כאן אם היו עולים תחלה יהיה יעקב בלא שמירה:

(10) מזרחי על בראשית פרק לב פסוק ב

מלאכים של א"י באו לקראתו ללוותו בארץ. ב"ר (פרשה עד אות יז) ובתנחומא, והרמב"ן ז"ל כתב . . . ונראה לי שאין מקום לתמיהתו כלל, כי מה שטען שתחלת ביאתו בארץ בשכם היה שהוא אחר כמה נסיעות מהמקום שפגעו בו המלאכים לא ידעתי מי הגיד לו שתחלת ביאתו בארץ היה בשכם, אם ממה שאמר אשר בארץ כנען, הנה אחר זה ויבא יעקב לווה אשר בארץ כנען,

11) ואם ממה שאמר ויבא יעקב שלם שבא להודיענו שנתקיימה לו ההבטחה שהבטיחו השם והשיבותיך אל האדמה הזאת, מנ"ל לפרושי הכי, דילמא לא נכתוב זה אלא בעבור ותצא דינה הבא אחריו לומר שעד שבא אל עיר שכם לא קרה לו שום מקרה רע לא בגופו ולא בממונו ולא בכבודו אלא אחר שבא לשכם שקרה לו המקרה של דינה כמו שפ"י החכם ה' עזרא או בעבור שקודם זה היה צולע על ירכו גם פזר הרבה מממונו מנחה לעשו אחיו הוצרך לומר ויבא יעקב שלם עיר שכם לומר שלם בגופו שנתרפא מצלעתו שלם בממונו שלא נחשב לו כל הפזור ההוא לכלום.

12) ואדרבה יש לתמוה על הרמב"ן ז"ל היאך עלה על דעתו שעיר שכם היתה תחלת ביאתו בארץ, והלא אברהם אבינו עליו השלום כשבא גם הוא מחרן לא"י תחלה נכנס לא"י ואח"כ הלך בתוכה עד שהגיע לשכם, שנאמר רעבור אברהם בארץ עד מקום שכם.

13) רבינו בחיי על בראשית פרק לב פסוק ג

ויקרא שם המקום ההוא מחנים - שתי מחנות מחנה יעקב ומחנה המלאכים. והשוה הכתוב מחנהו למחנה המלאכים כי הצדיקים בארץ כמלאכים בשמים לעשות רצון קונם. או ירמוז מחנים על העתיד להיות בקבלת התורה כי שם ירדו המלאכים לרבואות ומחנה ישראל ששים רבוא שיצאו ממנו.

14) רב שריר הירש על בראשית פרק לב פסוק ג

מחנה מציין - לא התישבות קבועה - כי אם מקום מנוחה עראי בדרכו של ציבור למחוז חפצו. מחנה כזה היווה יעקב עם נשיו וילדיו, עבדיו ואמהותיו, ועדריו: הם היו בדרכם לבקש מולדת, בה תשרה שכינה עמהם; נמצאו הם מחנה שביקש את ה' במולדת. אף המלאכים היו "מחנה": הם ביקשו את האדם, חיפשו סביבה ארצית ואנושית להשראת השכינה בתחתונים.